

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 26 (341)

Fredagen den 29 juni 1894.

7:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modetidning jämte kol- lorerade planscher..... 4: 50 Iduns Modet. utan kol. pl. ... 3:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösningspris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
--	---	--	---	--

Jaquette Westin.

Det har varit våra dagar eller åtminstone vår tid förbehållet att se kvinnans arbetsfält vidgas i olika riktningar, att se hennes utvägar till själförsörjning utsträckas och att se olika grenar af mänskligt arbete söka taga i anspråk de af hennes egenskaper, som funnits passande för hvarje branch. På sådant sätt har det skett, att kvinnan i våra dagar fått användning på de mest skilda verksamhetsområden och mången gång fått ägna sig åt selsättningar, som vid första påseende förefalla vara för henne främmande, och som för en äldre tid med mera dogmatiska begrepp skulle förefallit nästan opassande.

Men äfven vår tid kan någon gång träffa kvinnan på arbetsområden, där den ej väntade att finna henne, och det är glädjande om den då kan vara tillräckligt fördomsfri att gifva ett erkännande åt modet och energien i stället för att klandra den, som brutit isen och banat en ny förvärfsväg. Så-

dant arbete är sin lön värdt, och äfven om det sker i tysthet och tillbakadragenhet, är detta intet skäl för att hålla ett rättmätigt erkännande tillbaka inom den trängsta bekantskapskretsen.

En sådan tillbakadragenhet har varit utmärkande för fru Jaquette Westins verksamhet, och vi kunna följaktligen ej antaga, att hennes namn skall vara känt för många bland Idunsläsarinor. Då vi i dag presentera hennes bild för dem, sker detta för att visa fram en kvinna, som till föremål för sitt studium gjort en för kvinnan så pass främmande industri som trävaruhandteringen.

Trävaruhandteringen är en storindustri och har — behöfva vi väl säga det — knappast mer än själfva materien gemensam med den husbehofshandteringen, som med vedhuggaren och tjänstflickorna såsom mellanhänder fyller våra kakelugnar och spisar med bränsle. Trävaruhandteringen rör sig med standard och ku-

Den, som vill förbättra allt med ens, fördärfvar allt. Missräkningar äro sanningar, plockade före mognaden.

A. de Lamartine.

bikmeter och har hela världsmarknaden till sin afsättningsort. Men just på grund af denna sin internationella karaktär rör den sig med en rikedom på termer och uttryck, som ofta lånats från andra språk. Att rätt sätta sig in i dessa, deras betydelse och tillämpning är i allmänhet ett svårt arbete, och dessa svårigheter blifva för kvinnan så mycket större, som själfva trävaruindustrien egentligen ej kan sägas lämna utrymme för kvinnligt arbete. Fru Westin är en af de få kvinnor — kanske den enda — som satt sig in i trävaruindustriens terminologi och kommersiella förlopp. Under nära ett decennium, eller sedan år 1885 har hon deltagit i redaktionen af Svensk Trävarutidning och kvarstår alltjämt såsom en dugande medarbetare i densamma. Den viljekraft, fru W. lagt i dagen, då hon sålunda gjort sig hemmastadd på ett för kvinnan så ovanligt arbetsområde, är värd att icke stanna undanskymd för att gifva glans åt andra slag af kvinnligt arbete, som göra sig mera bemärkta, men som samtidigt trampa mera kända stigar.

Äfven för dessa mera vanliga arbeten har fru W. haft tid och kunskaper öfriga. Sin färdighet i de tre språken, franska, tyska och engelska, har hon begagnat till åtskilliga öfversättningar af skönlitterära alster.

Fru Westins lefnadssaga företer ej några ovanliga drag. Hon är född och har fått sin uppfostran i Tyresö prästgård, ej långt från Stockholm, hvilken innehades af hennes fader, kyrkoherden K. A. Kihlblom. Såsom ofta är fallet i prästgårdar på landet skedde hennes uppfostran hemma under ledning af modern, född Helén. Gubernanter och brödernas lärare bidrogo till hennes undervisning i olika ämnen, särskildt i språk, så att hon vid sexton års ålder talade de tre ofvan nämnda språken. Dessa kunskaper fullkomnade hon ytterligare i Stockholm, dels under studier, dels under deras praktiska användande.

I det kvinnliga arbetets utvecklingskedja spelar fru W:s sysselsättning ej någon starkt ingripande roll, då kvinnor endast undantagsvis komma i tillfälle att ägna sig åt arbeten af detta slag, men den har, teoretiskt taget, ej ringa betydelse såsom en bestämd utvidgning af det kvinnliga arbetsfältet.

H. V.

Glömmen ej

att oförtöfvadt förnya prenumerationen för det senare halfåret! Under detta senare halfår utdelas gratis till alla prenumeranter tvänne rikt illustrerade praktnummer, nämligen i juli ett festnummer med anledning af »Sessans» silfverbröllop och i december det innehållsrika julnumret, som i år blir betydligt elegantare än vanligt.

Mademoiselle Stockholm.

*J*pälsverk svept jag såg dig skrida
så kyligt lugn mig jämt förbi;
det var som fanns ej vid din sida
ett rum för sol och fantasi.

*Det afundsjuka floret höljde
de anletsdrag, jag älskat så,
och ingen enda blick mig följde
ur sammetslena ögon blå.*

*Förnämt den lilla foten rörde
den asfalttäckta trottoar,
och stolt ditt paraply du förde
som det en kungaspira var.*

*Ve den, som sig att närma vågat,
ve den, som hyst en tanke blott,
att någon gång ditt hjärta lågat
och gjort allt galet, som det fått.*

*Det vintern var, som tvånget lade,
som snörde dig i etikett,
ty klart för mig jag alltid hade:
hon och naturen äro ett.*

*Men nu, när sommarsol förgyller
hvert strå, hvert blad den träffar på—
den också nu ditt hjärta fyller,
och eld få dina ögon då.*

*Nu är till fjärl om du danad,
och ur ditt pälsverk flugen ut
din fågring blir en aldrig anad,
om också du var skön förut.*

*Nu känner jag min härskarinna —
i bluslif och i sommarhatt
förförisk såsom ingen kvinna —
välkommen dårskap, köld godnatt!*

*Och där du stödd mot parasollet
på vaktparadens hvirflar hör,
du liknar Venus själf, det trollet,
som dödar eller lyckliggör.*

Daniel Fallström.

Öfveranstängning och valfrihet.

Om dessa tvänne brännande pedagogiska frågor för dagen har rektor K. E. Palmgren i sin redogörelse för nyss afslutade läsår i Palmgrenska Samskolan i Stockholm skrivit en mycket intressant och beaktansvärd uppsats.

Rektor Palmgren har sedan gammalt den goda vanan, att så godt som hvarje år inflicka i sin skolredogörelse en afhandling, som berör något pedagogiskt spörsmål, och han gör detta på ett lätt och angenämt sätt, utan att därför hvarken vikten eller skärpan af hans ord förringas. Redan 1879 utkom hans afhandling »Om handarbetets och slöjdens betydelse för uppfostran», och han fastslog därmed med ens dessa discipliners rent pedagogiska betydelse. Vi erinra vidare om hans uppsatser om »Valfriheten», om »Samuppfostran», »Om sång och sångundervisning», »Om undervisningen i lefvande språk» m. fl. Allmänt bekant torde vara, hvilket inflytande dessa skrifter haft på uppfattningen af omhandlade frågor.

Den nu föreliggande redogörelsen är om möjligt än lärarikare än de omnämnda. Den är lärarik i synnerhet för föräldrar och uppfostrare. Rörande den nu på dagordningen stående frågan om öfveranstängningen förnekar rektor Palmgren icke, att öfveranstängning kan förekomma. Han säger dock, »att den drabbar mycket sällan den flitige och begåfvade lärjungen, oftare den flitige-sjuklige eller flitige-obegåfvade lärjungen. Men äfven den late och tidsförsumlige lärjungen kan utsättas för öfveranstängning. Rektor Palmgren säger om sistnämnde lärjungar:

»Försumlighet och lättja, vare sig de härflyta från lärjungen själf eller från dem, som hafva hans vård sig anförtrödd, få ofta gälla som öfveranstängning eller dålig begåfning; men den lärjunge, som lider af så beskaffad öfveranstängning, afpassar sitt arbete icke efter dess natur och svårighet, utan efter sina nöjen och förströelser, och först efter att åt dem hafva offrat sin tid och sina krafter går han trött och olustig under nattens eftermiddag till sitt arbete för att ej med allt för stor skam bestå i dagsarbetet i skolan. Afpassar han åter hemarbetet — ty det är väl därvidlag som hufvudsakligaste öfveranstängningen förekommer — är efter år efter arbetets natur och mängd för hvarje dag och efter lärarnes anvisningar, så torde han i regeln icke kunna klaga öfver för mycket hemarbete; men då nu, såsom ofta är fallet, skolans hemarbete af flera af våra gossar ställes tillbaka för nöjen och förströelser af mångahanda slag, för att icke tala om ren lättja, så inträffar, att det hemarbete, som i bekvämlighet och ro kunde af gossen fullbordats emellan kl. 5—7 på aftonen, måste för teaterbesökets eller någon hjudnings skull framflyttas till kl. 11, 12 eller 1 på natten. Då inträder öfveranstängning, ty nattens ro och hvila beröfvas den lärjungen. Men hvems är skulden härtill? Säkert är, att flere gossar gå förlorade här i lifvet genom försumlighet, brist på flit och daglig omtanke än genom öfveranstängning i skolan. Huru ofta får man ej höra det talet: »min gosse har så svårt för att läsa»; men vanligtvis har gossen ej så »svårt för att läsa» som svårt för att vara uppmärksam, flitig, ihärdig och aktsam om tiden. Detta tal om »svårt för att läsa» börjar allt mer och mer användas, så snart en gosse genom bristande flit och arbete icke kommer fort i skolan;

men enligt min erfarenhet är detta tal i många fall blott och bart en *lätjtjans ljuftigaste och bekoämaste dunkudde*. På den slumrar icke blott lärjungen själf in, utan och föräldrar och anhöriga; och bekvämt är det otvifvelaktigt, då man brustit i flit, ihärdighet, omtanke och dagligt öfvervakande och skolarbetet därför misslyckas eller måste afbrytas, att kasta skulden icke på egen försummelse, utan antingen på skolan, som ställer allt för stora fordringar på lärjungen, eller på Vår Herre, som så illa utrustat den stackars gossen.»

Den flitige-sjuklige eller flitige-obegåfvade öfverstränges oftare, men rektor Palmgren anser skulden härför drabba icke blott skolan och dess för sådana lärjungar icke afpassade fordringar utan ock hemmet, som i allmänhet ställer allt för höga fordringar på sina barn, och han anser att öfversträngningen öfver hufvud beror och härflyter lika mycket från bristande daglig omvårdnad om barnen i hemmen under skoltiden som från skolans allt för stora fordringar och menar, att den aldrig kan häfvas utan skolans och hemmets gemensamma medverkan. Han framställer i samband härmed några högst beaktansvärda frågor till föräldrarna.

»Öfva vi föräldrar», frågar han, »öfver våra barn den trägna tillsyn, som är af nöden, då vi veta att *skollifvet* ställer och måste ställa större fordringar på deras uppförande, hälsa och krafter än hemlifvet, och äro vi i allmänhet på det klara med att våra barn, fordra *mera omsorg, mera vård* och intresse från vår sida, sedan de inträdt i skolan, eller anse vi oss icke fast mera genom barnens skolgång befriade från en hel del omsorger, som vi utan berättigande och betänkande anse tillhöra skolan? Fästa vi, då vi bedöma skolans verksamhet och inflytande på våra barn, tillbörligt afseende på deras utveckling, begåfning, hälsa o. s. v.? Ställa vi icke tidtals allt för stora fordringar på våra barn, och förläda oss icke emellanåt andra barns framsteg eller egen högfärd, afundsjuka o. d. att fordra samma framsteg af våra egna barn, ehuru de måhända sakna både begåfning och krafter att gå lika fort fram i skolan som dessa? Veta vi, huru lång tid åtgår till hemarbetet för hvarje dag? Se vi till, att sällskapslifvet, vårt eget eller barnens, ej tager allt för stor tid i anspråk, att teater-, bal- och sport-lifvet icke utrötter barnen, att barnens nöjen och förströelser stå i harmoni med de fordringar, lifvet ställer på dem, sedan vi insatt dem i skola, och se vi till, att dessa nöjen icke inkräkta på våra barns nödiga hvilotid? Äro vi nogräknade med barnens sömn, föda, kläder? Se vi till, att barnen under hemarbetet iakttaga riktig kroppsställning, hafva tillräcklig, lagom och god belysning, hvarken för stark eller för svag och från rätt sida, se vi till, att öfverläsning, skrifning m. m. går raskt undan och på så knapp tid som möjligt är, att barnen ej »sitta och hänga öfver boken» och därigenom uttänja påläsningstiden utan nytta för studierna, men till skada för kroppen? Se vi till, att våra barn på sundaste sätt använda sin lediga tid till vistande ute i friska luften åtminstone någon timme hvarje dag? Söka vi på lämpligt sätt afhålla dem från bruket af spritvaror och tobak? Besöka vi åtminstone någon gång den skola, där våra barn större delen af året vistas för att se och iakttaga både dem och lärarna, samtala och rådgöra vi med de senare om våra barns väl, anlag och fel, följa vi de råd och anvisningar, som de gifva? Känna vi ens till utseendet de lärare, åt hvilka vi anförtrött vården af det käraste vi äga? Huru uppfatta vi barnens bestraffningar, betyg, anmärkningar? Tillse vi att barnen använda sina långa ferier på bästa sätt, så att feriearbetet något kunde underlätta terminsarbetet? Iakttaga vi nödig och tillbörlig försiktighet, då vi i barnens närvaro tala om skolan och dess lärare? Äro vi alltid fullt sanningsenliga i våra uppgifter, då vi i afseende på barnens skolarbete och hälsa rådfråga läkaren?»

I det närmaste samma frågor anser rektor Palmgren kunna och böra ställas äfven till läkarne och anställer med dem, därvid begagnande sig af deras egna uttalanden, en liten räfst, i det han påpekar att stora skäl torde vara, att läkarne, innan de alldeles kritiskt bryta stafven öfver skolarbetet, noggrant borde undersöka barnens både hemlif och skollif.

Han yrkar, att läkarne skola ställa sina hygieniska fordringar äfven *utanför* skolan, till hem och föräldrar och den vård dessa skänka sina barn under skoltiden. Det ensidiga påståendet, att skolan är orsaken till barnens alla lidanden under skoltiden är orättvist. Han citerar följande yttrande af en läkare rörande skolhälсан: »Till dessa förhållanden måste skolan förr eller senare lära sig att taga hänsyn», men tillägger: »till dessa förhållanden måste skolan, föräldrarna och läkarne förr eller senare lära sig att taga hänsyn, ty eljes blir all vår sträfvan att förekomma öfversträngningen fäfang.»

Rörande hemmets tillsyn öfver barnen gör rektor Palmgren följande berättigade jämförelse:

»I allmänhet ställer man på flickan både i hemmet och i viss mån utanför hemmet större fordringar på ordentlighet, arbetsamhet och omtanke än på gossen. Huru många gosse får väl »hjälpa till» i hemmet, huru många tvingas väl att hafva omtanke och ordning på sina böcker, kläder, skodon m. m.! Huru ofta tillåta vi en förseelse af gossen oanmärkt passera, under det vi fördöma samma förseelse hos flickan! Gossarne blifva hos oss allt för mycket observerade, betjänade och urskuldade, och detta inverkar menligt på många af dem, då de på egen hand skola visa flit, ordning, ihärdighet och sedighet i skolan. Men, invändes ofta, »man får ju ej räkna så noga med en gosse». Jo, svarar jag, minst lika noga som vi räkna med våra flickor. Med dem räkna vi ännu dess bättre noga i de flesta hem. Säkert är, att vore vi föräldrar ständigt lika nogräknade i allt med våra gossar, äfven från deras spädate år, med deras hemlif och utelif, som vi äro med våra flickor, så skulle detta aktgifvande och dessa större fordringar välgörande inverka på gossens framtida lif och arbete och säkerligen bespara mången far och mången mor sorgen att, kanske mot bättre vetande, anföra sonens öfversträngning, dåliga begåfning eller andra dylika svepskäl såsom orsak till hans stillastående i skolan. Till flit och daglig omtanke om sina plikter bör gossen tillhållas och vänjas från sin första skoldag till den sista — icke *ryckvis*, då det gått illa för honom, utan *afbrutet*. När den dag kommer, då vi ställa samma fordringar på gossar som på flickor, då vi anse, att hvad som passar eller icke passar för en flicka, ej heller gör det för en gosse, när den dag kommer, då skall antalet s. k. obegåfvade gossar i våra skolor reduceras till ett fåtal mot hvad nu är fallet. — Plikten först, nöjet i andra rummet!»

Medlet att förebygga öfversträngningen anser rektor Palmgren ligga däruti, att skolan öppnar sin slutna krets för föräldrarna och lämnar dessa tillfälle att deltaga i bestämmanderätten öfver deras barns väl och framtid, att ansvaret delas af skolan och hemmet, med andra ord att *valfrihet* i afseende på inom hvarje klass förekommande läsämnen införes i våra undervisningsanstalter. Efter att hafva omtalat, huru valfriheten under aderton år tillämpats i Samskolan, utvecklar han sina åsikter om valfrihetens berättigande, dess hälsosamma inflytande för lärjungar, för skolan och för hela lifvet samt möjligheten af en sådan valfrihets införande i våra allmänna läroverk och flickskolor, utan att därför bestående skolordning eller schemata behöfva förändras.

Det skulle föra oss för långt att följa rektor Palmgren i hans lärrika och intressanta utveckling af detta ämne. Vi hänvisa i detta afseende våra intresserade läsare till Palmgrenska Samskolans senaste årsredogörelse, hvilken gratis utdelas genom C. E. Fritze's k. hofbokhandel härstädes.

Samlen namn under adressen till kronprinsessan Lovisa, Carl XV:s dotter!

Magdalena Rudenschöld.

Ett hundraårsminne.

För Idun tecknad af Georg Nordensvan.

(Forts. o. slut fr. föreg. n.r.)

Den sista akten i Armfeltska högmålsprocessen återstod ännu. Den bestod i — upphäfvandet af domen och de dömdas upprättelse.

År 1794 hade konspirationen utmålats som fördärlig för Sveriges rike, och rättgångshandlingarna hade förklarats sig sakna uttryck för dessa »oerhörda och bottenlösa nedrigheter och förräderier». Tre år därefter kunde grefvinnan Armfelt skriva till sin make, att »ingen i Sverige, allraminst konungen, trodde numera att något verkligt brott varit å bane.»

Om det hela ej vore så ynkligt och så sorgligt, så vore det endast löjligt, en verklig politisk tragikomed.

Gustaf den fjärde Adolf hade nu själf tillträdt regeringen, Reuterholm var en fallen storhet, och den allmänna opinionen vågade nu se gustavianerna i en helt annan belysning än på den tid, då hertigen och hans storvizir darrade af fruktan för att bli makade bort ifrån maktens tinnar. Nu strök man ogeneradt ett streck öfver det som varit, Armfelts domare måste se den man, de dömt till döden, återinsatt i sina värdigheter, hertigen träffade honom vid hovet på Stockholms slott, såg onådig ut, men måste tåla hans därvaro.

Magdalena Rudenschöld hade blifvit benådad redan fem år, innan Armfelt fick återkomma till hemlandet. Vid midsommartiden 1796 fördes hon från fängelset till sin gamla moders hus och därifrån på en kronjakt till Gotland, där hon fått ett litet hemman som present. Prinsessan Sofia Albertina försåg henne med en »både anständig och tillräcklig matsäck» jämte viner och likörer. Äfven silfver, linne, husgeråd erhöi hon — som det hviskades på konungens bekostnad.

Hon var ej mer än trettio år gammal och hade ännu många år att lefva. För hennes minne hade det varit väl, om hon nu kunnat försvinna i glömska, om eftervärlden ej fått veta något om hennes vidare öden.

Namnet Magdalena Rudenschöld tillhör nu ej längre den politiska historien — men i de följande årens skvallerkrönikor förekommer det tyvärr flere gånger. När Armfelt återkom till Sverige 1801, hade hon gjort sig omöjlig i societeten och förverkat de sympatier, mången ännu efter hennes fängelsetid visat henne. Hon hade ingått en förbindelse med en man, som ej tillhörde hennes stånd, »en sin domestik, en ung, rask och vacker gosse». Det samtiden förebrådde henne, var hennes »oförsiktighet», hennes ringaktning för den yttre anständigheten, den simpla smak, *valet* af vän visade. Efter att ha blifvit bortvisad ur sin moders hus och sedan den respektabla umgängeskrets, som dittills stått henne öppen, stängt sina dörrar för henne, lefde hon tillsammans med sin älskare i Stockholm långt borta på Söder.

Nu var hon ohjälpligt sjunken i socialt och moraliskt hänseende. Detta var ej en »inclination», som societeten kunde blunda för eller affärda med ett epigram, detta var ej fjärlif, det var förnedring.

När Armfelt var i Stockholm, ville han ej träffa henne. Hennes olycka hade gått honom djupt till sinnes, och han hvarken kunde el-

ler ville öfverskylla den dryga andel, han själf hade i hennes olyckor.

Han gjorde emellertid hvad han kunde för att förbättra hennes lefnadsvillkor. Med ett årligt underhåll af honom — hon fick sedan underhåll äfven från kungahuset — lämnade hon Sverige 1801 i afsikt att bosätta sig i Frankrike. Där var likväl för dyrt för henne, hon slog sig i stället ned i Schweiz, där hon en tid vistades hos madame Stael, den ryktbara författarinnan. Hon återkom först flere år därefter till Sverige och bodde sedan mestadels hos sin broder på landet.

»Det finnes olyckor, som förnedra och förslöa», hade Armfelt skrivit till sin hustru, då han hört om »den stackars Malins» förnedringstillstånd på den tid, då hon lefde föraktad och i fattigdom. De få bref af hennes hand, som finnas kvar från det senare skedet af hennes lefnad, visa likväl inga spår af slöhet eller af simpelhet i känsla eller uttryck, tvärtom visa de både vaken blick och lifligt intresse för det, som omger henne, och de äro skrifna med en finhet och ett behag, som påminner om hvad hon varit under den sorglösa tid, då allt log och lekte omkring henne.

Hennes år 1816 skrifna, helt kortfattade skildring af »De märkvärdigaste åren i min lefnad» — tryckta i Ridderstads »Gömdt är icke glömdt» — visa henne som den ångersfulla, öfver lifvets stormar komna kvinnan, som begräfer sin ungdoms förvillelser och värdjar till eftervärldens medlidande genom att berätta om sina pröfningar och sin ofärd. Hon säger sig numera älska ensamhet och afsky »onödiga och tomma sällskaper», »den ytliga glädtheten» är nu främmande för hennes hjärta.

En af hennes för detta friare, Skjöldebrand, sökte upp henne, då hon på gamla dagar åter flyttat till Stockholm. Han säger sig aldrig ha kunnat föreställa sig, att en människa kunde så förvandlas. »En liten gumma, som hvarken i röst eller sätt erinrade om den förtjusande skönheten i det forna hofvet, mötte honom och talade obetydligt om obetydligheter.»

Magdalena Rudenschöld hade öfverlevvat sig själf. Hon afled den 5 mars 1823, 57 år gammal, och begrofs i sin faders graf under Klara kyrka.

* * *

Hennes historia företer i viss mån egendomliga likheter med Marie Grubbes öde — Marie Grubbe, skildrad af H. C. Andersen i novellen »Höns-gretas familj», och med erkänt mästerskap af J. P. Jacobsen i hans ryktbara roman. Marie Grubbe, som, en gång förmäld med en konungs broder, slutade sitt lif som hustru till en färgkarl och straffånge, är ej mera tragisk än Magdalena Rudenschöld, dotter till en af rikets främsta ädlingar, en af stjärnorna i ett lysande hof, hyllad af de högst uppsatta män i riket, sedan förföljd, dömd till vanärande straff, föremål för allmänt medlidande, sedan i socialt hänseende återinsatt i sina rättigheter, men utstött ur de kretsar, hon tillhört, ännu ung med ett långt, tomt lif framför sig, slutligen död, men dömd att ej få glömmas, att förbli föremål för eftervärldens nyfikenhet, för dess medlidande eller ringaktning.

Mer än de flesta människor kunde hon haft orsak att fråga, *hvarför* hennes öde blef sådant. Hon skulle tvifvelsutan funnit orsaken till det som händt i sitt eget skap-

lynne, men också i de förhållanden, som omgäfvit henne, den luft hon inandades under de bestämmande utvecklingsåren, de personer, hon då kom i beröring med, de seder och tänkesätt, som då härskade, de egendomliga förhållanden, i hvilka hon kastades in. Var hon själf skyld till sin ofärd, så ha likväl andra sin dryga andel i denna skuld.

Hennes öde och hvad man vet om hennes personlighet ger den för psykologiska funderingar anlagde mycket att tänka på.

En hälsning till Idun från Valparaiso.

Från en ung dam, född och uppfostrad i Chile, men som under ett längre besök i Sverige lärt sig älska detta sina föräldrars fosterland, har redaktionen mottagit följande bref, som helt visst bör kunna intressera våra läsarinor.

»Bland mina angenäma svenska bekantskaper är Idun en af de främsta, ty hon återkallar i mitt minne så många bilder från Sverige och svenska förhållanden, hvilka ju i mycket äro olika lifvet härstädes.

Vi skriva i dag den 9 februari, och just nyss fick jag ett bref från en svensk väninna, som bland annat talar om en skarp vinter med is och snö.

Nu vet jag hvad dessa egentligen innebära, ty jag har i Sverige lärt känna monsieur »Kalle Vinters» bistra anlete, hvilket förut var mig obekant. Ännu minnes jag det intryck, som åsynen af snö på gator och öfver fälten gjorde på mig, som dittills blott i fjärran sett snöhöjda bergstoppar. Nu kännes det svalkande att tänka på de bländhvita svenska vinterlandskapen, ty här ha vi full sommar.

Staden Valparaiso är fullproppad med badgäster, hitkomna från alla hälf och kanter, främst Santiago. På våra gator är nu ett sådant vimmel af människor, att man endast kan med godt förråd af tid och tålmod komma till sitt föresatta mål, ty dessa fina damer och herrar hylla valspråket: »Skynda långsamt». Detta gäller dock företrädesvis om damerna; herrarna utföra helst »på stället marsch», ty de stå i skuggan af husraden och bega — förlåt! beundra de promenerande damernas eleganta, ljusa toaletter och kanske ibland äfven de vackra dräkternas ägarinnor.

Klockan 6 på förmiddagen är den moderna världens badtimme; andra badet tages kl. 4 e. m. Undrar just hur det skulle kännas att den 9 februari taga två bad dagligen vid någon svensk strand!

Några af oss ha af en af Iduns landsmän, greve v. Schwerin, lärt den nyttiga simkonsten; här är det sed att bekanta — utan afseende till kön — simma tillsammans, hvadan själfva badandet blir på en gång idrott och sällskapsnöje, och ofta, då vi flockvis tumla om i vågorna, måste jag skratta vid minnet af det, så att säga, affärs-mässiga sätt, hvar på mina saltsjöbad undanstökades i de svenska badhusen.

Den svenska gymnastiken har många vänner här, och nyssnämnde svenske greve har med glans upptagit sina svenske föregångares verksamhet på detta område; dessutom förestår han den tyska ridklubben samt är fäkt- och gymnastiklärare i chilenska och engelska gymnastklubben, så nog har den mannen fått arbete tillräckligt.

Helt nyligen anlände äfven en svensk kvinnlig gymnast, fröken Hult, hit till Valparaiso. Hennes mål var dock Santiago, där hennes landsmän och mina personliga vänner, herrskapet Billing, föra svenska gymnastikens runor med den äran. Fröken H. såg äfven ut till att kunna främja det svenska namnets anseende här ute.

Men hvad säger Iduns redaktion om att föra den ärade tidskriftens läsarinor på en liten tripp till våra chilenska indianer? Det kunde kanske vara roligt att för en liten stund lämna öfvercivilisationens ramar bakom sig och se hur kvinnorna ha det bland ett folk, som lefver tryckt intill naturens hulda, leende modersbarm. —>

Vi ha en tämligen lång färd in i landet, innan vi komma till någon indianby; men är lyckan oss god, torde vi möta en eller flere indianer

till häst, ty de äro utmärkta ryttare. Deras hus eller kojor äro uppförda af bambu eller lerjord; i hustrurnas rum brinner alltid en eld — hemmets hård förstås — och då någon lyster veta, hur stort antal hustrur en indian äger, spörjes: »Hur många *eldar* har du?» Som man ser, får en sådan man ha så många flammor honom lyster, och till på köpet får han — lysa med dem.

Aktenskapen äro omaskerade köp, som avslutas emellan friaren och flickans föräldrar, utan att hon kanske ens har en aning om underhandlingarna. Hon gifves i byte emot hästar, får, sadel, sporrar eller dylikt; men om frieriet gått tyst, så nog blir den utsedda bruden i sinom tid väckt till insikt om att hon lefver.

Midt i natten samlar brudgummen sina manliga släktingar omkring sig; de stiga alla till häst, beväpnade, som om de skulle ut på krigsstig, och sätta af i full karriert till brudens hem. Här uppstämmer skaran ett infernaliskt indiantjuf; brudgummen intränger i huset för att hämta sin utvalda, och hon, som kanske stundom icke vet hvad som är å färde, slår och — biter omkring sig häst hon förmår, tills hon får vika för öfvermakten.

Motståndet räknas i hvarje fall henne till heder, ty den brud som slås tappert och bites värst, anses för den dygdigaste ungmön.

Efter slutad strid sätter brudgummen sin brud framför sig på hästen, och åtföljd af den skrälande brudskaran för han henne till sitt hem, där hon kanske först får tillfälle att se, om herr gemålen är en yngling eller en gubbe, en fager man eller en anskrämmelig fuling.

Bröllopsfesten räcker till påföljande morgon, där drickes skarpt, men mest en dryck, som äfven vi civiliserade chilensare tycka om, ty det är äkta drufsaff, pressad af de först mogna drufvorna; den smakar utmärkt godt, men får njutas med stor försiktighet, ty den slår lätt åt hufvudet.

Skulle det nu hända, att herr gemålen icke trives bra med sin hustru, så kan han återsända henne till hennes föräldrar, men de varor han gifvit i byte, behålla de. Dör hustrun, måste mannen betala en utfästad summa till hennes föräldrar och släktingar, hvadan förlusten af en hustru är för våra goda indianherrar mycket kännbar — för kassan åtminstone.

Antagom, att ni, ärade damer och herrar, efter en af edra svenska festmiddagar med 10 à 12 rätter mat, plötsligt blefve försatta till en af våra chilenska indianbyar; sådant kunde möjligen då ske »på den numera icke ovanliga» spiritiska vägen», som det ju heter med någon förändring i edra frieriansoner. Byns invånare skulle mottaga eder vänligt och gästfritt; männen ha visserligen något mindre af kläder på sig, än en öfverciviliserad baldam: blott en fyrkantig *hemväfd* ylleschal fästad vid midjan, som en fotsid kjol; men skulle ni få lust att göra en promenad tillsammans med en sådan kavaljer eller ni finge se honom ute, kunde ni kanske komma att hemföra ett nytt mod på kappor genom att se hur indianen draperar ännu en dylik schal öfver sina skuldror. Mindre behag skulle ni möjligen finna i männens hufvudbonad, en röd näsduk, knuten kring det långa, tjocka, svarta håret, däri intet mänsken sprider någon ljusning. Och sist, men icke sämst, silfversporrar på fötterna.

Redan den omständighet, att damerna — i motsats till männen — vid alla tillfällen hafva kläder på hela kroppen, visar, att vi befinna oss hos »vildar»; damernas örhängen samt hårnålar för mildra dock intrycket af den ociviliserade smarriktningen och försonar äfven den mest uringade dam med indiauskornas två »mantas», schalar af samma slag som de, hvilka bäras af männen. Indiandamen sammanfäster sin öfre »manta» under hakan med en silfvernål, hvars hufvud icke är mindre än ett ordinärt äppl.

Undertecknad är den lyckliga ägarinnan till en dylik nål, hvilken, utom sitt goda hufvud och kulturhistoriska värde, äfven äger det, att jag fått den af en svensk vän, bosatt i närheten af indianområdet. Det är eljes svårt att erhålla några sådana prydnader, ty indianerna äro icke upplagda för handel af detta slag.

Men förlåt, gästerna ha ju ännu icke blifvit undfägnade!

Behagen i inträda till den där ståtliga mannen! Han skyndar då genast till sin hjord efter ett får, sticker ihjäl det i en blink samt låter servera er det varma, rykande blodet i små träskåtar. Hållen till godo, det är idel välmening!

Man kan få se åtskilliga vackra typer bland detta folk; särskildt beundrar jag deras välformade händer. De förneka tillvaron af dödliga sjukdomar, och den allbekanta straffdomen, som

efter syndafallet uttalades öfver kvinnan, äger icke tillämpning på dessa svarthåriga Evas döttrar; ty icke afbryter en indianfru sina dagliga sysslor för en sådan småsak som ett barns födelse. Hon bär bara sin »baby» genast ned till en flod, ger lillan ett ordentligt bad, lindar barnet i yllebindlar och snör sedan byltet fast vid ett 3 fot långt och 1 fot bredt bräde, samt hänger det hela upp på en vägg eller, om modern arbetar ute, på en trädgren. Ingenting kan vara enklare.

När modern går ut, tar hon barnbrädet på ryggen, och är hon samtidigt välsignad med två spådere »krabbor», så hänger hon det andra brädet på bröstet, och så: All right!

Som jag redan antyd, förnekar detta naturfolk tillvaron af dödliga sjukdomar, åtminstone hvad dem själfva beträffar. Indianen dör antingen af alderdom, eller faller han för vapen, och därmed punkt.

Denna tro har sina betänkliga följder, ty det händer ibland, att någon bland dem dukar under för sjukdom, och då anses han eller hon vara undanrörd genom gift, hvadan det gäller att finna mördarne. Härvid äro deras spåmän behjälpliga.

Jag måste skratta, då jag under min vistelse i Sverige erfor, att äfven där finnas så kallade »kloka», som upptäcka tjuvar, uppgifva hvilka som kastat sjukdom på människor och boskap o. s. v., ty detta påminde mig om våra indianer. Här ställer sig dock saken något ohylligare, ty sedan spåmannen blifvit begäfvad med hästar, smycken o. d., nämner han några namn. För sedda med denna angivelse gå den aflidnes anhöriga till höfdingen och fordra de förmenta brottslingarnas lif.

Något tvifvel på angifvelsens sanning lägges icke i dagen, men ett slags råd sammankallas af höfdingen, dom fälles, fyra stora bål upptändes (möjligen är 4 ett symboliskt tal) och under indianfestlighet, med dryckesslag, skratt, skräll och dans, brännas de förmenta mördarne.

Om så detta folk icke har någon religion, frågar kanske någon af Iduns läsarinor. Jo bevars, men i likhet med andra hednareligioner utestänger den ingalunda grymhet och råa seder. Indianerna tro på »Pillan» (skaparen) samt på några underordnade gudar, t. ex. »Eponemon» (krigsguden), »Guecubu» (det ondas gud) och »Moilen» (det godas gud), till hvilka de, i skuggan af kanelträd, offra djur, då något inträffar, hvilket förefaller indianen som yttringar af gudarnes vrede och misshumör.

Och så lifvet efter detta?

Ja, odödlighetstron är stark hos indianen, men den förflyttar dock icke de aflidnas själar från den här planeten, utan till ett mystiskt berg, som de förlägga midt i oceanen. —

I hopp om, att Iduns läsarinor icke haft allt för tråkigt vid detta lilla besök hos ett naturfolk, bjuder jag dem samtliga på ett eftermiddagsbad bland vår fina societet samt därefter prof på vår högsommars sköna frukter och blommor, allt på den spiritiska vägen, hvilken är så billig för både de inbjudne och inbjudarinnan.

Palma.

Till

Kronprinsessan Lovisas (»Sessans»)

silfverbröllop.

Säkerligen finnes det ingen svensk kvinna, som ej gärna skulle vilja på något sätt visa kronprinsessan Lovisa af Danmark, den folkkäre konung Carl den femtondes dotter, sin tillgifvenhet och deltagande, då hon den 28 instundande juli firar sitt silfverbröllop. I liflig och kär hägkomst lefver furstinnan ännu hos hela det svenska folket, ehuru kärlekens och pliktens bud anvisat henne ett nytt fädernesland, och själf hyser hon å sin sida ännu samma varma tillgifvenhet som fordom för det land, där hennes vagga stött.

På silfverbröllopsdagen kommer Hennes Kongl. Höghet naturligtvis att uppvaktas af alla möjliga korporationer och deputationer samt begäfvas med allehanda dyr-

bara presenter och eleganta adresser. Någoting dylikt kan här ej bli fråga om. Det gifves dock ett enkelt sätt, hvarpå ett stort antal svenska kvinnor vid detta tillfälle skulle kunna vara med och betyga H. K. H. sin tillgifvenhet och vördnad.

Här nedan läses en lyckönskingsadress, afsedd att i pryddlig utstyrelse tillställas kronprinsessan, och å annat ställe i detta nummer återfinnes en anteckningslista (sammanhängande med romanbiblioteksarket; bör naturligtvis fränskiljas), hvilken Ni själf bör underskrifva och därjämte uppmana edra kvinnliga bekanta att underteckna. Sedan Ni samlat så många underskrifter som möjligt, återlämnar Ni listan till Iduns Redaktion, Stockholm. Här ordnas listorna och inbindas pryddligt till en diger volym, i spetsen för hvilken sättes efterföljande lyckönskingsadress i pryddligt färgtryck eller textning:

Eders Kongl. Höghet!

Tjugufem år hafva i dessa dagar förflutit, sedan det band knöts, som förenade Eders Kongl. Höghet med en älskad gemål och på samma gång bidrog att ytterligare befästa vänskapen mellan Nordens samsläktade folk. Då den folkkäre konung Carls dotter gick att utbyta det land, som sett henne födas, mot ett nytt fädernesland, följdes hon till det nya hemmet af de varmaste förböner från ett helt folk, hvars tillgifvenhet hon ägde i samma grad som hennes höga föräldrar. Att den kärlek, som då ägnades den unga bruden, ej af åren förminskats, det tro vi oss med full tillförsikt våga påstå. E. K. H. torde ock själf därpå i minnet bevara många bevis. Säkert är, att lika varma som de välgångsönskingar voro, som följde den nyförmälda furstinnan, då hon för tjugufem år sedan lämnade oss, med lika stor begärlighet hafva vi under de gångna åren mottagit hvarje meddelande om henne. E. K. H:s sällsporda lycka som maka och moder har sålunda ej kunnat annat än på det innerligaste glädja hvarje svenskt kvinnohjärta, liksom ock det varma intresse E. K. H. vid så många tillfällen lagt i dagen för Sverige, visat oss, att kärleken till det gamla fosterlandet ännu är bestående. Hvarje besök hos oss har säkerligen ock å ömse sidor befäst det gamla kärleksbandet, på samma gång det för dem af oss, som vid dessa tillfällen haft förmånen kunna uppfånga en skymt af E. K. H., varit en källa till glädje. Det namn, som barnajoller och föräldrakärlek gemensamt skapat, det har blifvit hela det svenska folkets smeknamn för E. K. H., ty i det namnet möttes konungens och folkets kärlek. Så länge det namnet lefver — och det skall ännu länge och särskildt i dessa dagar vara på allas läppar — så länge lefver ock det svenska folkets kärlek till »Sessan».

Bland de många synliga yttringar af vördnad, tillgifvenhet och kärlek, som med anledning af silfverbröllopsdagen komma att ägnas Eders Kongl. Höghet, torde denna enkla adress vara en af de anspråkslösaste. Vi tro dock, att det skall glädja den svenskfödda furstinnan att se sig hägkommen särskildt af svenska kvinnor och att vid ett tillfälle sådant som detta veta, att Hennes egen tacksamma bönesuck för de år som gått följes af mång tusen svenska kvinnors varma bön, att Han, som styr våra öden, ännu länge måtte förkunna Henne att vara medelpunkten i sitt eget hem och liksom hittills en föresyn som maka och moder för de folk, emellan hvilka hon delar sin kärlek.

Värdes mottaga, Eders Kongl. Höghet, vår underdåniga lyckönskan på silfverbröllopsdagen, och hålle Gud öfver Eder och Edert hus sin skyddande hand!

Sverige i juli 1894.

Alla, som på förhand erhållit del af denna plan, hafva funnit den förträfflig och ansett, att en dylik adress borde kunna samla tiotusentals namnunderskrifter. Alla dela ock samma tro som Iduns utgifvare, nämligen att Hennes Kongl. Höghet skulle känna sitt hjärta värmdt af en dylik lyckönskingsadress, hvilken med hvarje nytt namn skulle medföra en ny hälsning från det gamla Sverige och visa, att man vid denna hennes högtid tänkt tysta välgångsönskingar för henne i allt Sveas land.

Hvad sedan själfva anteckningslistorna beträffar, böra dessa omsorgsfullt aktas, så att de ej skrynklas, nedfäckas eller sönderrifvas, ty det är just dessa samma originallistor, som, sedan vi låtit bortskära den yttersta marginalen, komma att framläggas för H. K. H.

Då Ni går ut för att samla namn på anteckningslistorna, bör Ni taga detta nummer af Idun med Eder och bära det hoprulladt med listan liggande inuti det samma. Därigenom skyddas listan bäst och Ni har därjämte Idun till hands för att kunna visa innehållet af adressen till kronprinsessan.

Namnen böra skrivas med bläck, hvarvid bör iakttagas, att man håller sig inom de uppdragna kolumnerna, så att förnamnet (det, hvarmed man i dagligt tal benämnes) och tillnamnet sättas i vänstra kolumnen samt bostaden och postadressen i den högra. Skriften bör ej vara för kraftig; af praktiska skäl hafva vi till listorna måst använda samma papper som till romanbiblioteket, hvilket vid alltför kraftig skrift kan slå igenom.

Alla kvinnor öfver konfirmationsåldern hafva rätt att anteckna sig.

Listorna böra vid återsändandet erhålla så få veck som möjligt. Vecken utplånas sedan genom stark pressning.

Senast den 16 juli måste alla listor vara återkomna till redaktionen. Rask handling är således af nöden. Och ju flere namn, dess bättre. Vi taga ock för gifvet, att här en hvar med glädje skall gå till verket.

Iduns Red.

Ett kapitel om tjänstfolk.

Också en synpunkt.

Det har länge varit en erkänd sanning, att hvar två eller tre fruar äro församlade, där är ock tjänstfolksfrågan på tal bland dem. Så har det alltid varit, så är det ännu i dag, och det hela utmynnar i en bitter klagan.

»Kan ni tänka er, min Kristin, den slamp, har verkligen...» låter det då.

Och å andra sidan:

»Ni är alldeles för efterlåten... i ert ställe skulle jag minsann...» etc.

Summa summarum: »Ja det är då sant och visst, att gamla tiders präktiga och trogna tjänare finnas inte mera — det är en utdöd ras. Det är helt enkelt omöjligt att få en bra tjänare nu för tiden.»

Jag vill, ehuru jag därmed ej ger den allmänna klagovisan rätt, gå in på att den gamla rasen är utdöd. Man finner ej numera ödmjuka, änglatäliga, oupphörligt nigande tjänsteflickor, hvilka se upp till sina matmödrar som till högre väsen. Vår tids skolor och uppfostringssystem ha bland den så kallade lägre befolkningen födt tankar och vyer, om hvilka det moderna tjänstefolkets fäder och mödrar ej hade en idé. Underklassen, som benämningen lyder, har på senare tider proportionsvis gått hastigare fram i bildning än den så kallade öfverklassen. Redan i och med detsamma den fick lära läsa och skriva, öppnades ett stort fält för dess vetgirighet och själfständiga utveckling. Genom en reglementerad och obligatorisk skolundervisning, genom billig och ofta godj folkliteratur samt, i allmänhet sedt, tack vare den på bredare bas framgående humaniseringen af vårt samhällslif i populär och demokratisk anda, har denna underklass, som mest rekryterar tjänstefolket, snabbt höjt sig till en kulturståndpunkt, där dess individer fordra och måste fordra en annan behandling än dess föregångare i »den gamla, goda tiden».

Hvad som underbyggnaden åstadkommer hos gossar, hvars andliga bildning nog till stor del sedermera kan gå förlorad i grof arbetet på fältet framträder i sina yttringar, allra mest påfallande hos flickan, hvars höjda åskådningar äro betingade af och genom vistelsen hos en bildad familj. Jag tror knappt, att medvetendet om större själsodling hos henne alstrar motvilja för husligt arbete, ty särskildt kvinnan har af naturen anlag för ordning och renlighet, hvilka genom uppfostran ovillkorligen snarare utvecklas än undertryckas.

Jag återkommer nu till den där frun, som aldrig kan finna en tjänstflicka af den gamla traditionen. Denna fru borde besinna, att ju bättre uppfostran en tjänarinna fått, dess fortare känner hon, och dess mer såras hon af den korta affärdande ton, medelst hvilken många husmödrar söka gifva sig skenet af större vikt och anseende. De gifva sina befallningar ideligen, aldrig kort och tydligt — det vore ej sårande — utan häftigt och hvasst. Men hvarför skulle ej en husmoder kunna tala till sin tjänstflicka som till hvarje annan person? Jo, för visso. Om vi betänka, huru stora anspråk ställas på en tjänarinna, ha vi så mycket större skäl att bemöta henne mildt och vänligt, som den bättre underbyggnad hon numera fått i betydlig mån stegrat hennes finkänslighet.

Till de vanliga anmärkningarna mot tjän-

stefolket hör den, som gäller deras »evinnerliga tanklöshet», men — hur eget! — man fordrar ändock på samma gång, att de tanklöst som maskiner skola foga sig i en hel del saker. Ringklockan till exempel pinglar väl för tolfte gången under dagens lopp, och jungfrun måste för hvarje gång, utan hänsyn till hvad hon har för händer, kasta allt åt sidan för att stå på tå för sin härskarinna. Sedan får hon snubbor för att soppan blifvit vidbränd och möblerna äro odammade. Hvem är då den tanklösaste? Och när en ny tjänarinna föres in i hushållet, skall den gamla tjänarinnan utan att knysta, foga sig i de nya förhållandena, umgås med henne, dela hennes bädd kanske etc. Och gud nåde henne, om hon genom den allra minsta yttring af personlig motvilja härvidlag skulle lägga några egna tankar i dagen. Här måste hon också vara »tanklös».

Det måste erkännas, att hela husets trefnad och välbefinnande i hög grad beror på tjänstefolkets goda egenskaper. Därför borde man alltid också gifva dessa sitt förtjänta pris såsom en uppmuntran till fortsatt uppfyllelse af plikter, hvilka eljes blifva odrägliga samt skötas ovilligt och lamt, allt till husbondfolkets eget förfång. Därför har husmodern alltid att först och främst iakttaga vänlighet mot tjänarinnan, om hon skall kunna vänta något motsvarande af henne. Ett »var så god» eller ett »tack» i förbindelse med äfven den minsta utträttning, verkar alltid välgörande.

»Var god och gif mig ett glas vatten, Marie», säger husmodern, och ni kan vara säker på, att Marie icke blott nöjer sig med att lydigt och gladt uppfylla befallningen, utan hon finner alldeles på egen hand, att glaset bör serveras på en bricka eller tallrik. Men då frun sträft kommenderar »elda», skall flickan, förargad öfver den fräsiga öfversittaretonen, slunga vedfånget i kakelugnsstenen med en skräll, som till äfventyrs ej är behaglig för fruns nerver.

En billig begäran af tjänarinnan bör alltid lämnas möjligt gehör, och hon må likaledes tillåtas att någon gång hafva ett eget intresse, ett eget arbete, som ger henne välbehöflig vederkvickelse i det beständiga släpet för andra. Vidare bör man aldrig blanda sig för djupt i tjänstefolkets personliga angelägenheter och — hvilket dock är så vanligt — t. ex. låta dess dräkt undergå en kitslig granskning, hvarvid de förskönande elementen obevekligt bannlysas. Då man skänker tjänstflickan en klädning, må man välja ett tyg som passar henne, men alltid nått och vackert, för att gifva ett erkännande åt äfven den tjänande systemns anspråk på prydlighet. Man går sålunda de oeftergifliga fordringarna hos ungdom, ett täckt utseende eller en smula medfödd fåfänga till mötes på hafva vägen, och leder dem med sin egen mera utvecklade smak in i den rätta riktningen.

Öfverdrifvet pedanteri är ju alltid skadligt. En viss ordning och tidsindelning måste emellertid finnas, men ett hushåll där allt, ända till rena lapprisaker, skall gå efter klockslag, kan till slut ej blifva annat än ett själsdödande maskineri. Barn måste i allmänhet uppfostras efter en dylik i det minsta reglerad ordning, men vuxna personer känna sig sårade af småaktigt öfvervakande, och ett sådant undergräver framför allt det goda förhållandet af tillgifvenhet och förtroende mellan husbonde och tjänare.

Härmed är jag ock inne på kapitlet om kontrollen öfver tjänstfolket. En god hus-

moder har, utan att det märks, ögonen öfverallt och vinner genom sin förtroendefulla omisstänksamhet de ärliga tjänarnes aktning och tacksamhet, på samma gång hon alltmer oskadliggör och afväpnar de tjufaktiga. Till och med de redbaraste människor känna sig icke manade till omtanke och sparsamhet, när de vaktas som vore de tjufvar. Då skänken är oläst, skall en ärlig tjänarinna vida kraftigare undertrycka snatteriet, än frun i huset med den strängaste uppsikt förmår. Där misstroendesystemet är förhärskande, återstår ingenting annat för husmodern än att uteslutande lita på den egna kontrollen, hvilken omöjligen kan räcka till öfverallt.

Men först och sist: höflighet och vinnande välvilja mot dem, som i sin hårdt bundna ställning gent emot oss stå vapenlösa. Det är oädelt att vilja mot hårdhet och råhet tillbyta sig en tvungen ödmjukhet.

Missförstånd och tillfälliga slitningar mellan äfven de bästa husbönder och de bästa tjänare torde väl aldrig kunna helt och hållet undvikas, men jag tror, att största delen af det onda skulle med iakttagande af mina små välmentade råd kunna bortrensas eller förekommas.

Den där gamla rasen, som bestod af trogna, tölpiga, blindt lydande *slafvinnor*, är visserligen utdöd. Men säkerligen skulle husmödrarna, om de ville finna sig tillräta i den af nya tidsförhållanden med nödvändighet betingade förändringen inse, att en vida bättre »ras» träd i den förras ställe.

Husmoder.

En jordbrukande kvinna.

Vid sidan af de många kvinnor, hvilka utmärkt sig inom konstens, litteraturens och människokärlekens områden, och därför blifvit i denna tidning afbildade och omtalade, är den enkla kvinna jag här skulle vilja beskrifva måhända ej på sin plats; hennes lifsgärning är därtill alltför ringa, hennes ställning alltför oemärkt. Hon har dock äfven i bokstaflig mening bidragit till sitt lands odling och är på sitt vis rätt ovanlig, hvarför vi tro, att en teckning af henne icke torde sakna allt intresse.

För 33 år sedan kom hon, redan då 50 år gammal till den plats hon ännu bebor, en plats långt bort i skogen. Hon började således sin verksamhet här vid en ålder, där för mängden hans eller hennes »dagverk er endt», eller åtminstone arbetskraften ej mer är i sin fulla styrka. Hon arrenderade, jämte sin man, en bit af en kronoallmänning, en obrukad, stenig skogsbacke, fullkomligt obebyggd. Vi använde med afsikt uttrycket »jämte sin man», ty hustrun har här varit den egentligen verkande. Han, skomakare till yrket och 20 år yngre än hon, ägde ej hennes energi och uthållighet i arbetet, var klen och bröstsjuk och långa tider borta på arbete i sitt yrke. De uppförde med ringa hjälp sin lilla stuga, ladugård och uthus allt så enkelt och primitivt som möjligt. Sedan de röjt och uppodlat en liten bit, gjorde gumman sin första sådd, ett spann säd, som på den på magra jorden afkastade så mycket, att hon kunde brygga litet julöl.

Vid allt har gumman själf lagt hand och uträttat det mesta. Själf har hon mer än en gång halmtäckt deras lilla stuga, »men nu orkar jag ej mer och kan ej stå på stegen längre», sade hon förra sommaren. Själf körde hon efter halm, nära en mil bort och på delvis obanad väg, med sin enda dragare, en oxe, och merendels kom hon sig ej af förrän mot kvällen, då dagens andra sysslor voro undanstökade, och framkom då i »mörkningen» till det ställe, där halmen skulle köpas och där folket af beskedlighet hjälpte henne att få hvad hon önskade; hem hann hon ej förrän mot nattsidan.

Stället ligger förtjusande vackert vid en af Södermanlands många vackra insjöar. Någon banad väg leder ej dit, och väl en halftimme får man gå genom skogen, för att komma till närmaste gård eller egendom. Stugan är omgifven af några fruktträd, bärbuskar, rosenbuskar och en hel

mängd nu nästan förvildade blommor, hvilka gumman, så länge hon orkade, med förkärlek ansade. Stugan, liten och sköplig, innehåller dock tvänne små rum och kök, och bakom densamma i dalsänkningen synas de odlade fälten, ett vackert prof af gummans tränga flit. Säden står tät och böljande på de tre tunnland, som till stor del genom hennes arbete nu äro uppodlade.

I ladugården finnas 2 kor, en ox och en kviga, för att ej tala om en enslig höna; de andra har visst räfvat tagit. Båt finns i sjön, och ännu förra sommaren sågos de båda gamla roende i densamma. Äfven sågs gumman stödd på en käpp (hon är något ofärdig) själf taga upp säden och binda den till kärvar samt själf taga upp potatisen.

Sina kreatur sköter hon ännu i dag ensam och har förr dagligen hämtat hem dem från skogen om kvällarne. Nu kan hon ej gå så långt, sedan hon nyligen genom ett fall i ladugården »förlorat sitt öga». Ett halmstrå inträngde i detsamma och skadade det så illa, att hon nu är nästan blind. Tillfrågad om hon ej sökt läkare, förklarade hon, att det ej var godt att vända sig till hvem som helst för ögonen; hade doktor Minton* lefvat, hade det varit annat. Han hade en gång opererat henne, då hon var nära blind, men det var så länge sedan, hon mindes ej en gång när det var. Ibland äro de båda gamla sjuka, såsom under de senaste vintrarne i influensa, och då få kreaturen knappt någon föda, om ej någon välvillig granne tittar till dem. När det är för svårt, försöka de att taga ett folk till sig för att hjälpa sig, men det bär sig aldrig i längden. »Hon är kinkig, må veta,» sade på tal här om en gumma i trakten, »en blir så, när en blir gammal, och det är väl ej underligt, en blir klen till hälsan och då så...»

Vår gumma ser så gammal ut, att läsaren kanske aldrig sett hennes like, åtminstone var detta det intryck vi erford, då vi för två år sedan gjorde hennes bekantskap. Hennes ansikte är så hopfallet och vissnad och skrynklorna äro så djupa som veck. Det var dock rätt mycket lif i detsamma, förrän ögat skadades. Hon är mycket talför och vet att berätta om närliggande lilla egendom, huru där blott fanns en finstuga, när hon först kom till trakten och hur sjön gick upp långt öfver hvad som nu är åker. Detta var nog mer än 33 år sedan, men hon har ständigt bott i samma trakt.

Hon är just som litet stolt öfver att herrskapen besöka hennes stuga och ibland föra med sitt främmande. Hon förstår ej själf, att hon är ett original i sitt slag och kanske ej heller, att den vackra stigen genom skogen är en angenäm promenad och lagom lång med hennes stuga till mål. Den ligger så målerisk i kvällsbelysning, med sjön med sina uddar och holmar framför, de vackra fälten i dalsänkningen och skogen och bergen som bakgrund. Stannar man där en stund, får man höra rätt mycket ur gummans lif och hon lägger sina ord bra. Tillfrågad, om hon ej hade några barn, svarade hon, att hon väl haft, men att de voro döda och det tackade hon Gud för, ty nu kunde de ej göra henne sorg. Att de kunnat utgöra hennes glädje, tycktes hon ej tänka på, ej heller att de båda gamla ej skulle stått så ensamma och hjälplösa i sitt lifs afton, om de varit omgifna af barn och kanske barnbarn. Det är ju bäst att kunna vara nöjd med sin lott, men nog är gummans uppfattning något ovanlig.

Hon berättade äfven, att de betalade 15 kr. i arrende för platsen. »Det kan tyckas litet nu, sade gumman», men det var ej litet, när vi togo emot platsen. Det är också det enda, vi betala nu, vi äro utstrukna ur mantalslängden nu, se'n vi äro så gamla.» Det anses dock ej i trakten, att de äro så utan, som de låta påskina, kanske hittas där en gång några gömda slantar. Och nu vilja vi ej längre taga läsarens uppmärksamhet i anspråk, utan säga farväl åt vår lilla gumma, som säkert är tacksam för besöket.

I.

Ur notisboken.

Lyckönskningsadressen till kronprinsessan af Danmark, som återfinnes å annat ställe i detta nummer, torde noga observeras. Äfvenså anteckningslistan.

Drottningen har för afsigt att samtidigt med kongens afresa från Helsingborg begifva sig till Tullgarn, hvarest H. M:t ämnar uppehålla sig några

* Dog på 60-talet.

dagar för att sedermera efter en eller annan dags vistelse å Ulriksdal afresa till Norge.

Kronprinsens stipendium, stiftadt af kongen att för mogenhetsexamen utdelas åt lärjunge vid Karlstads högre allmänna läroverk samt utgörande räntan å donerade 4,000 kr., har, enligt N. V. T., denna gång, uppå framställning af biskop Rundgren, blifvit af kongen tilldeladt fröken Anna Grell, som vid mogenhetsexamen därstädes den 12 dennes erhållit mogenhetsbetyget »med beröm godkänd».

† **Sadi Carnot, Frankrikes president**, har blifvit mördad. Det ohyggliga illdådet begicks i söndags afton i Lyon, dit presidenten rest för att öppna en utställning, och där han var föremål för befolkningens entusiastiska hyllning. På hemvägen från en till hans ära gifven bankett dödades han medels ett dolkstyng af en anarkist vid namn Cesario Santo, italienare till börd. Nidingen skulle hafva sönderslitits af den rasande folkmassan, om ej polisen med kraft ingripit och fört honom i fångelse.

Carnot, hvars presidentskap skulle hafva tilländalupit i december — franska republikens presidenter väljas nämligen för sju år i sänder — har inlagt ovanskliga förtjänster om sitt lands utveckling. Han var ock i ordets bästa mening populär. Sorgen öfver hans bortgång är därför lika stor som harmen öfver det nidingsdåd, som förorsakade densamma. För öfrigt måste hvarje hjärta känna sig fyllt af deltagande för den mördades efterlevande maka, som med sina barn så oförmodat och på ett så hemskt sätt beröfvats sitt närmaste stöd.

Hemmet för bildbara epileptiska barn på Wilhelmsro öfvertogs den 1 juni af en styrelse i Göteborg. För några år sedan åstadkom fru Ramsay i Göteborg ett sällskap för underhåll af några bland dessa olyckliga, och detta sällskap har nu inom sig utsett en styrelse, hvars ordf. är frih. Dickson, f. v. Rosen, och vice ordf. borgmästarinnan Svanberg. Hemmets verksamhet fortsattes som förut, med fröken Helen Ramsay som föreståndarinna. Fru Ramsay emottager däremot i ett annat hem, »Asylen Tillflykten», de obildbara, idiotiska, döfstumma eller blinda epileptiska, hvilka ej annanstädes få något skydd. Ansökningar för de bildbara epileptiska emottagas hädanefter af häradsbörd. Fr. Andersson, Göteborg, för de obildbara af fru Ramsay, Wilhelmsro, Jönköping.

Velocipedåkning börjar allt mer och mer öfvas äfven af damerna såsom en nyttig och angenäm motion. Alla velocipeder lämpa sig dock ej lika bra för dem. Särskildt lämpliga velocipeder för damerna hafva nu emellertid förts i marknaden af hr Obelin, som i veckans nummer annonserar därom.

Teater och musik.

Djurgårdsteatern gaf i tisdags för första gången »Flirtation», lustspel i 3 akter af *Harald Molander*. Det är ej ofta man hujades på ett svenskt lustspel, så bra gjort och så alltigenom underhållande och roligt som detta. Den rutinerade teaterförfattaren och den grundlige scenkännaren ha här i förening åstadkommit ett teaterstycke, som nog ej så snart kommer att försvinna från tiljan. »Flirtation» rönt ock på premiären en afgjord framgång. Härtill bidrog äfven det goda och jämna samspelet. Nästan alla rollnehafvare skötte sig förträffligt. Särskildt torde dock böra framhållas fröken *Rustan* som den vackra, men koketta och impertinenta kassörskan samt hrr *Byström* och *Eliason*, den förre som en präktig och varmhjärtad flottkapten och den senare som en hederlig, men enfaldig affärsbracka. Men äfven de öfriga förtjäna hvar på sitt håll erkännande: fröken *Gottschalk* som den unga flickan i stycket och fru *Eliason* som blomsterhandlaren (»affärsbrackans») snälla och en smula koketta fru; hr *de Wahl* som en fänigt estetiserande fil. kandidat — mycket lyckad! — och hr *Albert Ranft* som den sentimentale vinagenten. Alla skötte sig som sagt förträffligt. — Munterheten var hela tiden stor i den fullsatta salongen, och inropningar följde efter hvarje akt, efter den sista flere, då också rop på författaren hördes. Denne visade sig dock ej. — Vi tillråda en hvar att gå och se denna präktiga sommarnöjesbild — stycket spelar nämligen i våra dagar på ett sommarnöje ute i skärgården.

En moder.

En lifsbild från den nya världen, för Idun

af

Hilma Angered Strandberg.

(Forts.)

»Det gick åt hjärnan,» hörde hon någon säga. »Hon hade nog varit sjuk länge — ja herre Gud, så var det med Smithens Tom också, men di gaf honom genast paragoric — en tesked 3 gånger om dagen — och så ammade hon själf, det är bättre än medicin...»

»Det är ett vackert lik,» men islåda får det ha genast.

Nils Knudsen såg nu sin hustru i dörren och sade ömt:

»Se inte på det, vänta tills i morgon, så få vi ge det vårt farväl.»

Hon kvidde i trött, torr förtviflan.

»Nils, jag förstår inte — är det sant — sant? Bed dem gå sin väg — kan jag inte få vara ensam med henne — åh de plåga mig så.»

Kvinnorna betraktade henne förundrade. De anklagade henne ej för otacksamhet, ty att hjälpa till vid dödsfall var en själffallen sak, men de erfordo ett svagt förakt för det utländska element, som de antogo slog dem till mötes. I den nya världen är man aldrig utan sundt förnuft, hurudana omständigheterna må vara, och de iakttog kritiskt, att fru Knudsen hade »nycker».

»Det måste ju göras,» sade hr Knudsen sakta, »och vi kunna inte reda oss själfva.»

Men slutligen blef det natt. Alla voro gångna. Luckorna stodo tillskrufvade, och hr Knudsen låste ytterdörren och vände sig om med lampan i hand.

»Ja, nu äro vi ensamma, Hanna — ensamma.»

De brusto båda i tung gråt och gingo in i det tomma, dödstysta huset. Där låg hon så stilla under det hvita lakanet med is lagd rundt om. De sprutto till — hennes röst ljöd ännu bland dem.

»Åh Nils, förstod du, att hon var sjuk, skulle dö, säg? Det susar i mitt hufvud — det är ju bara några timmar sedan.»

»Jag var som förlamad,» sade han brutet. »Nu förstår jag, hur länge jag anat det. När jag ropade upp till dig, vet jag inte, hvar jag fick orden — jag hade ingen redig tanke på död — död.»

»Åh, jag klagade öfver — mitt hjerta brister — ge mig mitt barn, mitt barn.»

Hon for omkring i tröstlös längtan med gestalten böjd, med händerna utsträckta, och hennes make gick efter och sökte lugna henne i sin famn.

Ack, deras kärlek till hvarandra syntes dem i denna stund som en vissnad gubbes kyliga smekning. Barnet var allt, barnet var deras hjärtas kärlek.

II.

Nils Knudsen hade rest från Köpenhamn med hemliga förväntningar på en lysande framgång i Amerika, där det funnes så godt om praktisk duglighet, men så lite teoretisk och intellektuel instinkt. Han var känd för sina goda språkkunskaper, och det var icke utan, att han hoppades slå ett stort slag i den nya världen. Men hur det var eller icke var — efter en flerårig kamp måste han erkänna sig besegrad. Antingen det nu fanns en hel del andra, som hade lika stor förmåga,

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstädes lagrad sedan 1891. Vid undersökning af handelskemisten befunnen, enl. intyg, fullgod. Genomsnittspriset 1.25 per liter. Finns i alla goda vinhandlar.

K. A. Nydahl & Co
Stockholm, 2 Stureplan 2

eller hans icke var så märkvärdig, som han trott — eller folk icke uppskattade den — eller han hade helt enkelt otur — lika godt hvilket: Nils Knudsen hade tillräckligt sundt förstånd att inse, att han icke skulle kunna drifva det längre än till ett tarfligt, dagligt bröd. Han lyckades få en någorlunda stadig befattning som bokhållare i en mindre kortvaruaffär, och så eftersände han sin fästmo. Ljust hade han visst icke utmålet ställningen, men Hanna kom ändå munter och själglad — hon fann det trångt hemma som musikärrinna, dessutom längtade hon oerhört efter Nils, och så stötte hon ju emot öfverallt med sina glödande försvarstal för Amerika och dess idéer. Att försvara Amerika var liksom att försvara Nils, de smälte samman till ett begrepp för henne, hon såg allting med hans ögon, och hon hade en så öfverdrifven respekt för fordringarna i det nya landet, att i stället för att afkylas öfver sin kärestas motigheter, fann hon det underbart, att han kunde så där ensam och ohulpen — i främmande land — förtjäna sitt uppehälle. Hon hade i sitt stilla sinne aldrig väntat annat, än att de skulle svälta och fara illa tillsammans därute — till en början förstås, — men hon hade heller aldrig tänkt sig annat än en lysande slutlig utgång — hemkomst med solid förmögenhet — Nils omtalad i tidningarna som den hårdt pröfvade, men segerrike dansk-amerikanen o. s. v. Hon var romantiskt anlagd, och hon pålade lifvet sina egna färger.

Första tiden gick det också mycket bra. De bodde inne i staden i en pension, och Hannas fantasi förgyllde tarfligheten och det enformiga lifvet på den smutsiga, snörräta gatan, hon var bestämd på att beundra, och

Nils var öfverlycklig. Men tiden blef förskräckligt lång — alla arbetade som slafvar, både husfolket och de medicinakerade, gatlifvet var föga upplifvande, och på kvällarna var allt mörkt och tyst, bodarne stängda, de stora, tomma avenyerna skumma — det fanns ingenting annat än att sitta på sitt lilla rum och läsa tidningarna för Nils, som låg och rökte med benen uppkastade på bordet å la yankee — eller också gå ned i förmaket, där bodflickorna kinkade valser på pianot och tisslade med hvarandra i vråna. De hade icke råd att taga någon annan slags inackordering.

Slutligen kunde hon icke hålla ut — hon längtade att få pröfva sina krafter, sade hon, att få riktigt tag uti det amerikanska — det här lifvet hade ju inte alls någon karaktär. Och så hyrde de huset i Longwood och togo möbler på afbetalning.

Nu blef det nog annat af. Hon ansåg sig vara ett underverk af duktighet, hon kände en hemlig stolthet vid tanken på, hur grannhustrurna skulle beundra henne — de, som kunde uppskatta praktiskt arbete, och som visste — borde veta och förstå åtminstone — att hon aldrig behöft göra något sådant förut... Tänka sig hon — Hanna Knudsen! — ensam om att sköta ett helt hus och ett spädt barn, — koka, sopa, tvätta — brefven hemifrån öfverflödade af utropstecken och beklaganden och beröm...

Särskildt en dag var hon mycket trött, mycket otalig och nervös. Hon satt på trappan med den lilla och följde med ögonen värdinnan i nästa hus, en äldre kvinna, som for omkring som ett torrt skinn — från vinden till källaren — tog upp potatis, vattnade lommorna — matade hönsen...

»Hur är det nu?» sade gumman förströdt och gjorde några lekande miner åt Else.

»Äh,» utstötte Hanna nervöst skälfvande — »jag tror verkligen inte, jag står ut med det här längre — det tar lifvet af mig!»

»Hvilket?!» Den lilla snabba kvinnan vände sig hastigt om — det låg något fullt rustadt i tonen — som om hon väl visste, hvad det gällde.

»Hvilket!» Hannas humör i dag var sådant, att hon icke tålde någonting annat än mjuka, varma ord — hon som bar sitt öde så tåligt, att det hotade spränga bröstet — och som uppenbarade blott en tusendel däraf! — »Jag arbetar ihjäl mig — ni skulle ha ett litet barn till allt annat, skulle ni se!»

Den gamla damen stod med vattenkannan i hand och munnen med de hvita löständerna halföppen af munterhet...

»Arbetar!» skattade hon misskundslöst — »arbetar! Hvad i all världen kan fru Knudsen ha att göra om dagarne, det är en sak, vi jämt fundera på — med ett barn — och så enkelt hushåll! Hvad tar frun sig till? Det där är ju gjordt alltihop på två timmar.»

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Jacquette Westin (med porträtt); af H. V. — Mademoiselle Stockholm; poem af Daniel Fallström. — Öfveranstängning och valfrihet; ur rektor K. E. Palmgrens årsredogörelse för Palmgrenska Samskolan. — Magdalena Rudenschöld; ett hundraårsminne, för Idun tecknad af Georg Nordensvan (slut). — En hälsning till Idun från Valparaiso; af Palma. — Till kronprinsessan Lovisas (»Sessans») silfverbröllop. — Ett kapitel om tjänstfolk; af Husmoder. — En jordbrukande kvinna; af I. — Ur notisboken. — Teater. — En moder; en lifsbild från den nya världen, för Idun af Hilma Angered Strandberg. (Forts.) — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linde.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Jag är det skönaste jorden äger,
Ty säg hvad skönare finns än jag!
Hvar finns det värde, mitt öfverväger?
Hvar stod väl någonsin än det slag,
Där ej min motpart led nederlag?
Om för en tid jag mig stundom böjer,
Och åt min fiende spiran ger,
Det skall ej fela — om än det dröjer —
Att du på valplatsen stråla ser
Mitt sköna, segrande stridsbanér.
Af nio länkar mitt namn jag smider:
En gyllne kedja, som slingrar sig
Igenom länder och folk och tider
Och stiftar frid och upptänder krig,
Men finns af den blott, som älskar mig.

Se där mitt hela! Nu kan ni leta
Om något annat finns gömdt däri!
Hvem tycker om att en dumbom heta?
Hvad är väl den, som har fått geni?
Hvad lärde lillan, när första gången
Hon tog lektion uti artigt skick?
Hur plågar genvägen bli för mången?
Med hvad männ' bofven ur spelet gick?
Säg hvad bör gumman sin kossa gifva,
Om hon skall trivas och vara snäll?
Hvems rock får Lasse ej sönderrifva,
Ty då får Lasse af mamma smäll?
Ett hem för kolera, diamanter
Och silkesmaskar och pepparkorn.
Hvad ha ibland gamla snälla tanter?
Hur kallar grefven herr inspektorn?
Hvad goda barn böra alltid vara,
Om far och mor än ä' si och sä.
En rad af flickor, så rysligt rara.
Hvar bör man ej i galoscher gå?
Två kunganamn ifrån sagane tider.
Ett tredje dito, som bars af två.
Osynlig makt som mot mörkret strider,

Men bringar ofärd och död också.
Hvad man begagnar, när fisk man metar.

En nutidsoperas upphofsman.
Ock en som lyckan bland isar letar,
Samt hvad förvisst på sin väg han fann.
Ett villkor för oss att kunna njuta
Af allt hvad världen har skönt och godt.

Nu tror jag visst jag får lof att sluta
Och be er nöjas med hvad ni fått.
Nej, vänta lite! Först säg mig bara
Hvad för en krydda jag tänker på,
Och hvad man alltid bör söka vara,
Om man förtroende önskar få.
Ajö, ajö! — Det var sant, jag minnes,
Allt kött på jorden är bara hö —
Men en beståndsdel däri dock finnes,
Som litet segare är. — Ajö!

—l—n.

Charad.

Ibland du kommer med leende min,
Med blommor och grönt invid barmen;
Ibland med tårdröck i bägaren din
Och krusflorsslöja på armen.
Men hur du än ter dig, välkommen
ändå

Min ljufliga första, så fager som få.
Min andra, dess värre, är stel i sitt skick,
På bredden ej stor, men på längden;
Du märkte den knappt, förrän lyftning
den fick,
Då sticker den upp öfver mängden.
Men först som min hela den strålar i prakt,
När sirad den står under festen som vakt.

S. L.

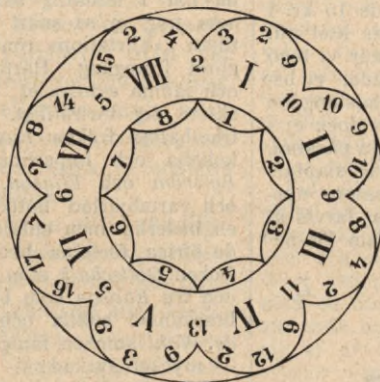
Charad-gåta.

Mitt första uti päron göms,
Men icke uti nötter;
Mitt andra ej i armen glöms,
Men passar ej för fötter;

Mitt tredje armod med sig bär,
Men ock i rikedomens här
Det har i spetsen klifvit;
Mitt fjärde har åt mångt: »ack!»
Och likaså åt mångt: »tack»
Den rätta klangen gifvit;
I sol'n mitt femte alltid står,
Men in i månen det ej går;
I öljud tar mitt sjätte del,
Men ej i sång — det vore fel;
Mitt sjunde uti lifvet fått
En plats — men det ej döden nått;
Du får mitt åttonde, till sist,
I elden söka, det är visst,
Men icke uti röken.
Mitt hela växlar ofta form,
Är bra i solsken, ej i storm,
Till tjänst för fru som fröken.

S. L.

Cirkelgåta.

Siffrorna i denna runda skifva skola
ersättas med bokstäfver, så att i den
inre cirkeln namnet på en spansk
skald uppstår och i de yttre halvcirk-
larna 8 ord med följande betydelse:
1) Hamnstad i Frankrike, 2) stiftarens
af en andlig orden födelseort, 3) stad
vid Bodensjön, 4) stad i England, 5)
kvinnonamn, 6) lärd titel, 7) stat i
Sydafrika, 8) stat i Nordamerika.

Middelcirkeln bokstäfver ingå såsom
de 8 ordens begynnelsebokstäfver. Alla
orden läsas efter urvisarens gång.

Louise.

Sifferlogogryf.

1	7	4	3	2:	Bostad.
7	6	5	8	3:	Maträtt.
3	7	6	1:	Skällsord.	
8	1	5	4	3:	Ei kun til Lyst.
1	4	2	8	3:	Tjänsteman.
2	1	5	8:	Dikt.	
8	3	7	4:	Fisk.	
2	4	5	8:	Gud.	
6	2	5:	Mansnamn.		
1	2	6	8:	Skydd.	

1 2 3 4 5 6 7 8: Nutidsmänniska.

Kalla K.

Lösningar.

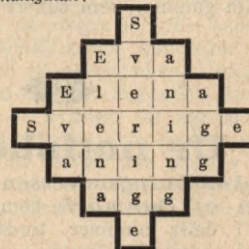
Logogryfen: Korsetten; kor, kors, torsk eller nors, tok, sot, kotte, sten, ost, Ester, rot, ros, ro, sko, kornett, rosett, sent, stentor, tenor, ring, ren, senor, tre.

Gissa: Boston; Bo, os, ost, sto, to, o, ton.

Charaden: Solstråle.

Proköpen: Prost, rost, ost, st.

Diamantgåtan:

Bokstafgåtan: 1) Khokand, 2) Österby, 3) Per, 4) Elbe, 5) Nazareth, 6) Helena, 7) Arkiv, 8) Molde, 9) Nilen — Köpenhamn, Dyrehaven.

Påldromen: Nero — oren.

